

3. Norges gamle Love, indtil 1387. I Følge offentlig Foranstaltning, og tillige med Understøttelse af det Kgl. Norske Videnskabernes Selskab, udgivne ved *R. Keyser* og *P. A. Munch*. Første Bind. (Norges Love, ældre end Magnus Haakon søns Regieringstiltrædelse 1263.) Christiania, 1846. XII. og 463 S. 4to.

Dette er Begyndelsen af det vigtige nationale Værk, som allerede i A. 1830 første Gang blev bragt paa Bane i et Andragende for Rigets samlede Storting, ved den for Udgivelsen af Norges ældre Histories og Forfatnings Rikder ivrige og virksomme Professor G. Fougner Luudh. Stortinget, der ikke kunde giøre sig dette Foretagendes Omfang tydeligt, bevilgede kun 1500 Speciedaler til dets Udførelse; en Sum, som den af Regieringen, for at tage Sagen under Derveielse, udnævnte Comittée af 4 Universitetes lærere snart fandt ganske utilstrækkelig til at dække alle Omkostninger ved Udgivelsen af samtlige gamle norske Love. Det Kgl. norske Videnskabers-Selskab i Throndhjem bevilgede derpaa en betydelig Understøttelse til Værket af 1250 Spdr., eller 250 Spdr. aarlig i 5 Aar. Det følgende Storting i A. 1833 bevilgede intet Tillæg, endskiøndt Regieringen meddelte, at Arbeidet var sat i Vero, paa Grund af Utilstrækkeligheden af de anviste, og i øvrigt forhaanden værende Pengemidler; det besluttede derimod at Regieringen skulde aumodes om, paa enhver muelig Maade at fremme Samlingen og Udgaven af Lovene, med de Midler, man havde at tilgaac. Regieringen anordnede da ogsaa Arbeidets Begyndelse, ved Afskrivning og Sammenligning af Lovtexterne i de bedste Haandskrifter, i hvilket Diemed begge de som Udgivere af 1ste Deel nævnte norske Lærde og Historikere, i Aarene 1835 og 1836 opholdt sig i Kiøbenhavn, og Professor Keyser 1837 i samme Hensigt besøgte Stockholm, Upsala og Lund.

Man er i disse Arbeider gaaet frem med en høj Grad af Omhyggelighed, Noiagtighed og Fuldstændighed. Ikke allene blev den Hoved-Coder af enhver Lov, der lagdes til Grund for

Udgaven, affreven, sammenlignet med de øvrige, og Varianterne optegnede. Men i flere Tilfælde affrev man endog af samme Lov meer end een Codex, naar der fandtes Haandskrifter, som frembode saa betydelige Forskielligheder, at de snarere maatte ansees som fra hinanden afvigende Recensioner, end som Afskrifter af samme Original. Saavel i den til Grund lagte Hovedtext, som i Varianterne fulgtes Originalens Skrifts og Bogstavform paa det omhyggeligste; Forkortninger opløstes; men betegnedes ved en forskiellig Skrift (dog ikke i den trykte Bog); og fuldstændige Fac-similer bleve tagne af ethvert Pergamentshaandskrift, ligesom enhver benyttet Codex noiagtig blev beskrevet i al dens Bestaaffenhed.

Efterat saaledes det Væsentlige af de forberedende Arbejder var tilendebragt, blev den videre Bearbejdelse af det Samlede og det egentlige Udgiverarbejde overdraget Professor P. A. Munch. Mangel paa Pengemidler, og andre indtraadte Hindringer, standsede Arbejdet 1839; det optoges paa ny 1844, efterat Professorerne Keyser og Munch vare blevne Medlemmer af den styrende Commission (foruden disse: Justitiarius J. C. Berg og Høiesteretsassessor Møhsfeldt;) og Stortingsget, som 1845 gif over til andre Grundsætninger, bevilgede i dette Aar „de fornødne Midler til med Kraft at sætte Værkets Udgivelse i Gang.“ Det hele Værk, der skal meddele samtlige gamle norske Love, som endnu ere til, i det gamle Originalsprog, er beregnet at skulle udgiøre fire Bind; og man haaber at see det fuldendt i 4—5 Aar. — Vi ville da ønske Norge og dets Regiering til Lykke med at have fremmet et stort, ægte Nationalmonuments Reising. Det er ved enkelte Foretagender af Storhed og Betydendhed, at mindre Nationers og Staters Styrelse snarere bør virke til, paa saadan Maade enten at afbetale Folkets Gield til Forsædrene, eller at fremme dets Hæder og Fremgang i Videnskabernes og Literaturens Verden, end ved at dele og sprede større Summer i det Smaa — i endeel Tilfælde vist nok med Frugt og Nytte; men ofte med spildt Anvendelse af de offentlige Midler. Man bør i slige Tilfælde foregaae Folket med berømmelige Exempler, men ogsaa overlade noget til dets egen nationale Aand og Følelse. Er denne recent

fløret for høiere videnskabelig Hæder og literair Cultur, da hjælper en Regjerings Understøttelse ikke meget; men der gives, selv i de største og rigeste Stater, (vi see det i Frankrige og England) mange ved Tidens Krav fornødne og hæderfulde nationale Foretagender, af den Vigtighed og Storhed, at de udfordre Statens Kræfter og offentlige Pengemidler. Til saadanne især bør de sidste spares og anvendes.

Nærværende første Bind af de norske Love indbefatter samtlige de ældste, tidligere end Magnus Hakonsens (Lagabæters) Regjering og Lovrevision; eller tidligere, end 1387. Indholdet er saaledes: 1. Den ældre Gulathingsslov. 2. Den ældre Frostathingsslov (med et betydelig Tillæg: Hakon Hakonsens Islandsslov.) 3. Den ældre Bylov, eller Biarkforet. 4. Den ældre Borgarthings- eller Vigens Christenret, aftrykt 3 Gange, efter 3 forsiellige Haandskrifter. 5. Den ældre Eidsvathingss-Christenret, efter 2 forsiellige Codices. 6. Kong Sverres Christenret. 7. Norske Retterbøder og Forordninger, ældre end 1263, fra R. Olaf den Hellige til Hakon Hakonsen.

Udgaven indeholder i øvrigt intet til Oplysning af Lovbøgenes Text og Indhold, undtagen Variantterne, eller til Beskrivelse af Haandskrifterne. Alt derhen hørende vil man forbeholde Bærkets 4de og sidste Bind. Man tør haabe, at det „Reals- og Verbal-Register“, som Fortalen p. VI lover med et „maaskee“, ikke udebliver; hvorved denne Lovsamling vilde tabe uendeligt i udbredt Nytte og Brugbarhed. — Bogens Udortes er smukt og pynteligt, uden overflødig Pragt. Man har til Frydelse og Udmærkelse for Bærket benyttet en ny, hertil sfaaren gothisk Skrift, hvis Charakter nærmer sig den angelsaxiske og dennes Afkom, den ældste islandsske Bogstavskrift. Den er maaskee falden lidt for mager ud; enkelte Bogstaver (s. Ex. ð og ð) kunde være noget tydeligere.